

Da Fjenden var i Nors i Aaret 1864.

Ved Lærer A. C. Jensen.

I det for Danmark uforglemmelige Smertensaar 1864 naaede den tyske og østrigske Invasion helt op i Thy, som derved fik mærke lidt til, hvad en Fjendtlig Besættelse betyder. Selv om de fremmede Soldater hverken brændte eller skændte - de var under streng Kommando - saa kunde de vel nok optræde noget anmassende overfor "die dumme Dänen", og Provinsen drog et Lettelsens Suk, da Fjenden kaldtes tilbage.

Saa snart det rygtedes, at der var fjendtlige Soldater i Anmarsch, sendte Landboerne deres bedste Heste ind mellem Klitbakkerne, i "Slej" som "Høkjær", "Fætraad" o.s.v., betroede Mænd tilsaa, at Dyrene intet manglede. De "ædle Dyr", der ikke kunde sendes i Klitten, blev ofte snavset til med Mudder, striglet *mod* Haarene eller paa anden Vis skæmmede, for at Fjenden ikke skulde lystes alt for meget efter at eje dem.

Hvad Befolkningen ejede af kostbart Liggendefæ, Sølvskeer, Sølvskaale o.l. blev selvfølgelig ogsaa skjult for Fjendene.

"Det høje Amsraad" afholdt Møde paa Thisted Raadhus netop den Dag de ca. 700 Østrigere kom til Thisted. Efter at Tropperne havde taget Opstilling paa Torvet, gik Anføreren ind paa Amtets Mødesal, sagtens for at faa Forplejningsspørgsmaalet ordnet. Hele Amsraadet blev demonstrativt siddende, da Officeren høfligt præsenterede sig. Og da Raadet fremdeles blev siddende og syntes at være Præsentationen overhørig, sagde Officeren skarpt: "Rejs Dem op, mine Herrer! Jeg kommer høfligt til Dem og kræver Høflighed igen. Forstaar De det ikke, har jeg 700 Bajonetter til min Raadighed." Se, det var jo en tydelig Tale, og den blev sikkert ogsaa forstaaet.

Fjenden indkvarteredes i og omkring Thisted, og herfra gjordes i følgende Tid mangt et Strejftog ud til Vesterhavskysten, særlig til Klitmøller og Vigsø; der frygtedes Landgang af engelske Tropper. Paa disse Strejftog aflagdes der selvfølgelig ogsaa Smaabesøg paa Bøndergaarde. En Afdeling Østrigere, som den 16. Juli havde rekognosceret ved Vigsø Strand, kom saaledes paa Tilbagevejen gennem Vorning og Nors og mødte som uvelkomne Gæster forskellige Steder.

Christian Thomsen, Vorning, har fortalt, at han netop denne Dag kørte Gødning paa Brakmarken; hans Hustru opholdt sig ene i Stuehuset sammen med nogle Smaabørn. Ved 10-Tiden stod pludselig Afdelingens Anfører, Løjtnant Rocca - en lille, smuk og livlig Mand - i Dagligstuen og bad hende følge sig gennem Stuehuset fra Loft til Kælder. Et Par Smaabørn skjulte sig frygtsomt bag Moderens Skørt, men til dem sagde han paa Dansk: "Ikke bange!". I Kælderen laa Sigtebrødet gemt bag Rugbrødet, men

han fandt det let. For at blive klar over, hvilket Brød der stod ham bedst an, tog han sin Sabel og skar nogle Kager over, ligesom han ogsaa ved Hjælp af Sablen overbeviste sig om, at han fik "gammel Käse" (gl. Ost), da han fandt Osten paa Loftet. Ved Gennemgang i Stuerne lukkede Løjtnanten et Sølvskab op og udtrykte sin Forundring over, at en saa stor Gaard næsten intet Sølvtoj havde; der var jo ingen, som fortalte ham, at Gaardens Sølvtoj var pakket i en Kasse og gemt paa Udhusets Loft under et Fag Hø.

Det var saaledes ret værdiløse Varer, Østrigerne tog med fra denne Gaard - og efter at Anføreren havde klappet et Par smukke Heste, som Thomsen netop holdt med udenfor Møddingen, gik Farten videre til Nors Præstegaard. Om Besøget der fortæller Sognepræsten A. P. Prior følgende - her gengivet efter Liber daticus:

Den fjendtlige Occupation i Aaret 1864.

I det for Danmark skjæbningsvangre Aar 1864, da Jylland var besat af fjendtlige Tropper, dels Østerrigere og dels Preussere, var ogsaa Thisted Bye i omtrent 14 Dage occuperet af cirka 500 ungarske Infanterister og noget Kavalleri. Under denne Occupation, der i flere Henseender besværede Befolkningen i Byen og paa Landet, dels som Følge af Fjendens Requisition af Forplejningsgjenstande, Heste og Befordringer, der i Mængde hver Dag maatte være til Disposition, gjorde smaa Afdelinger jævnlig Udfarter, dels til Klitmøller og dels til Vixø for at iagttage en befrygtet Landgang af vore Tropper.

Den 16. Juli bemeldte Aar var saaledes en Afdeling af 14 Infanterister paa 4 Vogne under Kommando af en Lieutenant Rocca fra Mailand taget ud til Vixø om Morgenen tidlig, hvor de efter at have rekognosieret ved Stranden toge ind hos Tømmerhandler Jeppe Dige, hos hvem de lode sig rigeligen beværte med Mad og Drikke. Derfra drog de til Ræhr Præstegaard, hvor der paa en brutal Maade affordredes Præsten Rønne Cigarer og Wiin og under Trudsel af Arrest paa Præstens Person, hvis dette Forlangende ei blev efterkommet.

Efterat Præstens Huus var blevet gennemsoget, forefandtes kun 3 Flasker gammel Wiin og omtrent 1½ Kasse Cigarer, som medtoges. Ifølge deres Yttring til Pastor Rønne, at de derefter vilde aflægge Besøg i Nors Præstegaard, for der at spise Frokost, ankom de hertil omtrent Kl. 10½ Formiddag, just som jeg iført min Ornat stod i Begreb med at rejse til Annexet til en Begravelse.

Jeg præsenterede mig i min Ornat i Hovedindgangsdøren, og den commanderende Officerer gik strax hen til mig, ledsaget af sine

Drabanter, idet han paa en høflig Maade anmodede mig om at skikke Bud til Sognefogden eller 3 store Bønder om snarest at præstere det Fornødne af Brød, Kjød, Flæsk, Salt, Smør, Øl og Brændeviin til Beværtning for hans Folk, idet han bemærkede, at han henvendte sig til mig, fordi han betragtede Præsten som den første Mand i Sognet, og at mit Huus ei behøvede at frygte nogen Overlast.

Der blev sendt Bud til Sognefogden, som i Løbet af en halv Time tilvejebragte det Forlangte; - et Bord blev dækket ude i Gaarden paa Græsplainen for de graadige Gjæster, som med synlig Appetit gjorde sig tilgode med Retterne, og navnlig fortærede omtrent 10 Potter Brændeviin. - Deres Gevæhrer blev opstillede i Pyramide i Nærheden af Bordet, og under Maaltidet opholdt Lieutenanten sig i mine Værelser, efterat han havde erklæret, at han ei ønskede at nyde noget. Han var særdeles høflig i hele sin Optræden, og af Hensyn hertil blev der præsenteret ham Jordbær, der med rød Wiin og krydret med en Masse Sukker fortæredes af ham med megen Appetit, og hvorfor han var meget taknemlig.

Forinden Afrejsen, der fandt Sted omtrent Kl. 12, bad han mig om i en lille Lommebog at tegne mit

Navn, ligesom han paa mit Forlangende egenhændig nedskrev sit Navn paa en Lap Papir, som herved er fastgjort.

. . . . Nærværende Optegnelse skeer til Efterretning for Efterkommere og i det Haab, at Herrernes Herre vil holde sin beskjærmende Haand over mit elskede Fødeland, og at det til evige Tider maa blive forskaanet for Besøg af saadanne Voldsmænd.

Nors Præstegsard, i Juli 1864.

A. P. Prior,

Sognepræst for Nors og Tved.

Angelo Rocca,

K. K. Lieutenant des 72 Infr. Rgmt.

Br. Ramming.

(Historisk Årbog for Thisted amt 1930, side 10-13)